

Riistantutkimuksen tiedote 203B:1-7. Helsinki 1.9.20054

De stora rovdjurens antal och föryngring år 2004

Ilpo Kojola, Elisa Määttä och Harri Hiltunen

De stora rovdjurens antal i Finland i slutet av år 2004 har uppskattats till 810–850 björnar, 185–200 vargar, 130–140 järvar och 1050–1100 lodjur. Vargen och lodjuret har fortsatt att öka i antal och de var talrikare än år 2003. Däremot ökade inte björnen och järven. Deras antal förblev på samma nivå som året innan. Björnstammen ökade tidigare, men den ökande trenden bröts redan i slutet av 1990-talet. Rovdjurens förekomst uppvisar stor regional variation. År 2004 föddes i Finland 150–170 björnar, 65–70 vargar, 30–40 järvar och 250–270 lodjur. Uppskattningarna av stammarnas storlek och föryngring är i huvudsak baserade på information som rovdjursobservatörerna samlat in. Totalt anmäldes 19325 observationer, vilket är mer än under något tidigare år. Ökningen i antalet observationer är främst en följd av ökade varg- och lodjursobservationer. Björn- och vargstammen är koncentrerad till Norra Karelen och östra Finlands övriga jaktvårdsdistrikt. De västligaste valpkullarna av varg påträffades i Svenska Österbottens och Mellersta Finlands jaktvårdsdistrikt. Lodjuret ökade i nästan samtliga jaktvårdsdistrikt.

Specialforskare Ilpo Kojola, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Tutkijantie 2 A, 90570 Uleåborg, tel. 0205 751411, forskningssekreterare Elisa Määttä och Harri Hiltunen, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Ohtaojantie 19, 93400 Taivalkoski,

Uppskattningarna av de stora rovdjurens antal och föryngring år 2004 är baserade på de uppgifter frivilliga rovdjursobservatörer över hela landet samlat in. År 2004 anmäldes totalt 4626 björnobservationer, 4304 vargobservationer, 882 järvobservationer och 9514 lodjursobservationer. Vid uppskattningen av rovdjurens antal beaktas arternas art- och åldersspecifika rörelsemönster samt deras revirstorlek olika tider på året. Uppföljningen av GPS- och radiomärkta björnar och vargar kompletterar observationerna. Radiomärkta vargar gav ett betydande tillägg av information om stammens storlek i Kajaland, Norra Karelen och Norra Savolax. År 2003 levde en eller flera radiomärkta vargar på nio fasta revir med föryngring. Åtta av dessa revir var belägna i östra Finland. Vi uppskattningen av stammen beaktas ytterligare åldersstrukturen hos de vargar som blivit fällda.

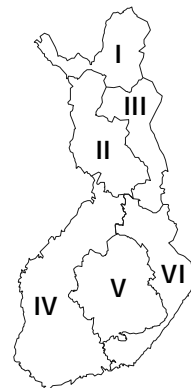
Här rapporterar vi rovdjursstammarnas minimistorlek på sex stamskötselområden (tabell 1) och presenterar minimitätheterna i 50x50 km enhetskoordinatrutor (fig. 1). Uppgifter om föryngringen ges för hela landet och jaktvårdsdistrikten. Slutligen presenteras rovdjursstammarnas utveckling under perioden 1978–2004.

Björnstammen är stabil

Mängden observationer påverkas inte enbart av björnarnas antal utan också av den regionala variationen i tid och rum i observationernas täckningsgrad. Björnobservationerna ökade med 9,4 % från år 2003. Ökningen skedde inom det östra stamskötselområdet. I Kajaland bokfördes 24 % (256), Norra Karelen 27 % (1479) och Kymmene jaktvårdsdistrikt 26 % (664) fler björnobservationer än år 2003. I mellersta Finlands inland var antalet observationer (1414) 8 % lägre än år 2003. Observationerna ökade något i Mellersta Finlands jaktvårdsdistrikt (3 %) men minskade i regionens övriga distrikt (Södra Savolax -16 %, Norra Savolax -13 %). Från det västra stamskötselområdet anmäldes 499 observationer, vilket är 22 % mindre än året innan (638 observationer). Totalt var antalet observationer från hela landet lägre än under åren 1998-2000. På renskötselområdet gjordes 23 % färre observationer än år 2003.

Tabell 1. De stora rovdjurens minimiantal i stamskötselområdena i slutet av år 2004.

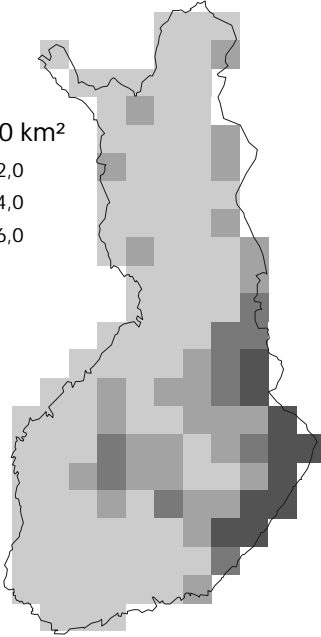
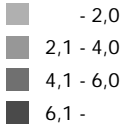
Område	Björn	Varg	Järv	Lodjur
Norra renskötselområdet (I)	50	8	50	5
Västra renskötselområdet (II)	60	2	5	20
Östra renskötselområdet (III)	80	5	15	25
Västra Finland (IV)	70	15	15	350
Mellersta Finland (V)	200	45	10	320
Östra Finland (VI)	350	110	40	330
<i>Totalt</i>	<i>810</i>	<i>185</i>	<i>135</i>	<i>1050</i>



Björnarnas totalantal uppskattas vara ca tio gånger större än antalet observerade ungpullar. Minimistammen för år 2004 (810-850 björnar) uppskattades vara av samma storlek som år 2003. Renskötselområdets björnstam (minimiantal 190–200) utgör 23 % av hela landets stam. Det västra stamskötselområdets andel var 9 %, inlandsområdets 25 % och östra Finlands 43 %. Björntätheten var störst i närheten av östgränsen.

I hela landet observerades minst 81 ungpullar. Skillnaderna mellan jaktvårdsdistrikten illustreras av antalet observerade årskullar: Norra Karelen 23–25, Lappland 14–16, Kajanaland 11–13, Södra Savolax 8–10, Mellersta Finland 7–9, Kymmene 7–9. I hela västra Finlands stamskötselregion påträffades sammanlagt 8-10 årskullar. Andelen ungar var lägre i västra Finland och Lappland än i de östliga jaktvårdsdistrikten (västra Finland 6,8 %, Södra Savolax 9,7 %, Kajanaland 9,4 %, Mellersta Finland 7,1 %, Kymmene 9,5 %, Lappland 7,4 %, Norra Karelen 9,1 % och Norra Savolax 8,3 %). Dessa siffror stämmer väl överens med strukturen i jaktbytet av björn. Andelen honor i jaktbytet minskar västerut och norrut. Sammanlagt var antalet årsungar 150–170 djur.

Björn

Ind./1000 km²

Varg

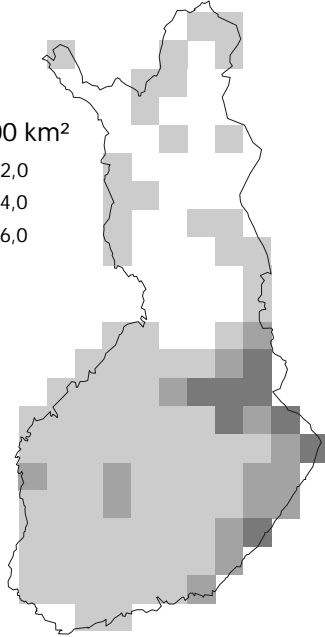
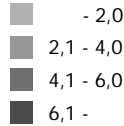
Ind./1000 km²

Fig. 1. De stora rovdjurens förekomsttätthet (ind./1000 km²) i 50 x 50 km enhetskoordinatrutor i slutet av år 2004.

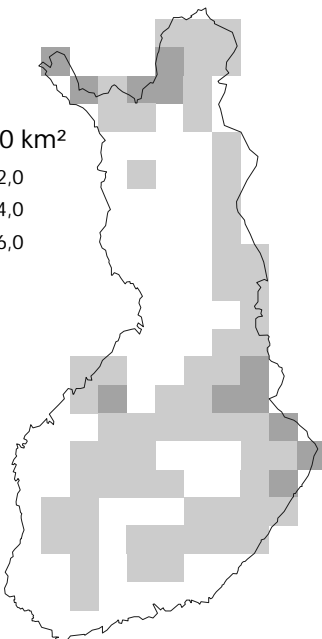
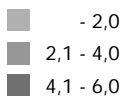
Vargstammen har ökat

Kännbart fler vargobservationer anmäldes än år 2003. Antalet för år 2003 var 42 % lägre. Skillnaden mot år 2003 var störst i västra Finland där observationerna tredubblades (723 mot 197 observationer år 2003). Inlandsområdets observationer (1239) var dubbelt större än år 2003 (676). Både i västra Finland och i inlandsområdet var vargobservationerna kraftigt koncentrerade till kända vargrevir. I östra Finlands område var antalet vargobservationer ungefär 1,5-faldigt jämfört med år 2003 (2304 mot 1546).

Antalet vargar i Finland uppskattas ha varit 185–200 i slutet av år 2004. Uppskattningen är baserad på antalet kända ungpullar och kunskap om kullstorlek och stammens åldersstruktur. Vargstammen har vuxit så att minimistammen 185 vargar nu är nästan dubbelt större än år 1998 (fig.2).

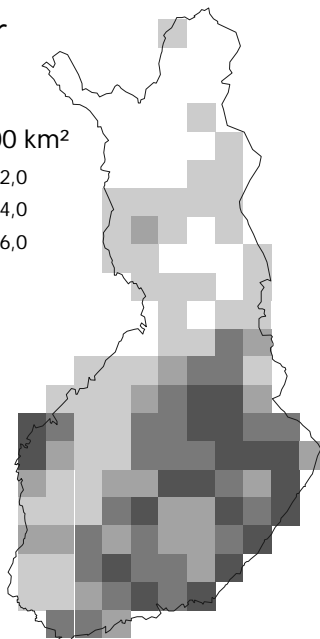
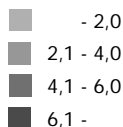
Järv

Ind./1000 km²



Lodjur

Ind./1000 km²



Föryngring konstaterades på 16 revir år 2004. Valpningarna är koncentrerade till Kajanaland och Norra Karelen. I Kajanaland noterades 4 kullar, 6 i Norra Karelen och två i Norra Savolax. I södra Savolax och Kymmene jaktvårdsdistrikt fanns minst två kullar. De västligaste platserna där vargen ynglade fanns i Svenska Österbotten och Mellersta Finland. Totalt uppskattas antalet valpar ha uppgått till 65–70 i Finland födda vargar. Förutom de 16 kullarna i Finland förekom fem kullar i gränsområdet mellan Finland och Ryssland. Dessa var troligen födda i Ryssland.

Järven ökar långsamt

Totalt gjordes 883 observationer av järv, vilket är 8 % mer än år 2003. Antalet järvar i Finland i slutet av år 2004 uppskattades vara 130–140 djur. Drygt hälften (54 %) av järvarna fanns i renskötselområdets nordligaste delar (tabell 1, fig.1). Östra Finlands andel var 31 %, Mellersta Finlands 8 % och västra Finlands 15 %. Västra Finlands järvar levde i gränsområdet mellan Uleåborgs och Österbottens jaktvårdsdistrikt.

Järven förökar sig i renskötseområdet och på gränsen mellan Kajanalands, Norra Karelen och Norra Savolax jaktvårdsdistrikt. Ungar påträffades också i Mellersta Finlands och Österbottens jaktvårdsdistrikt. I det norra renskötseområdet uppskattades antalet ungpullar till 8–10. Utanför renskötseområdet påträffades sju ungpullar.

Allt fler lodjur

År 2004 gjordes 37 % fler observationer av lodjur än året innan. Antalet observationer ökade överallt söder om renskötseområdet. I Finland fanns minst 1050–1100 lodjur i slutet av år 2004. Antalet har ökat ca 30 % under åren 1996-2004. Stammen var relativt jämt fördelad mellan östra Finland (31 %), mellersta Finland (30 %) och västra Finland (33 %). Endast 5 % av lodjurena levde i renskötseområdet. År 2004 påträffades minst 170 ungpullar av lodjur i Finland. Antalet kompletteras ytterligare av observationer av ungar under den första observationsperioden år 2005. Antalet ungar uppskattades vara 250–270.

Antalet observerade ungpullar beskriver väl lodjurens förekomst i jaktvårdsdistrikten: Norra Savolax 33, Norra Karelen 31, Kymmenen 15, Södra Savolax 13, Norra Tavastland 12, Södra Tavastland 12, Nyland 12, Mellersta Finland 10, Kajanaland 10, Svenska Österbotten 10, Österbotten 6, Satakunta 4 och Egentliga Finland 1.

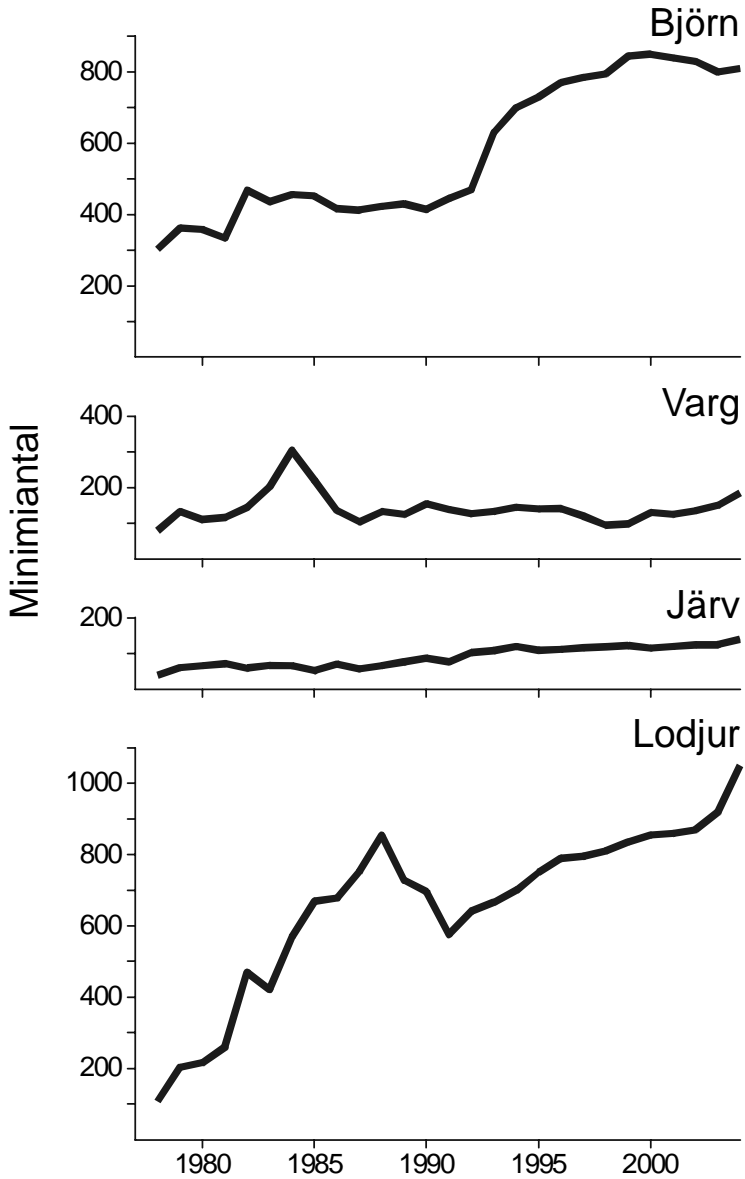


Fig. 2. De stora rovdjurens minimiantal i Finland åren 1978-2004.